

Den Haag, 11 september 2026

dossiënummer:

uw kenmerk: n.v.t.

telefoonnummer:

e-mail:

Betreft: Opbrengsten gesprekken portefeuillehouders sociale advocatuur

Geachte staatssecretaris,

In onze brief van 16 juli jl. hebben wij aangekondigd dat de Nederlandse orde van advocaten (NOvA) deze zomer in alle arrondissementen in gesprek zou gaan met portefeuillehouders sociale advocatuur en lokale orden over de beschikbaarheid van sociaal advocaten en mogelijke oplossingsrichtingen. Deze gesprekken bouwen voort op het maatregelenpakket dat de NOvA en de VSAN in juni gezamenlijk hebben gepresenteerd en dat wordt ondersteund door de Raad voor Rechtsbijstand (RvR). Daarbij hebben wij toegezegd u vóór Prinsjesdag over de opbrengsten van deze gesprekken te informeren. Met deze brief geven wij uitvoering aan die toezegging. Wij verzoeken u de uitkomsten van bovengenoemde gesprekken te betrekken bij de verdere uitwerking van een samenhangend pakket aan maatregelen voor een toekomstbestendige sociale advocatuur, in samenwerking met de NOvA, de RvR en de VSAN.

De gesprekken laten een opvallend consistent en urgent beeld zien. Hoewel de sociale advocatuur in de meeste regio's op dit moment tot op zekere hoogte nog functioneert, staat de continuïteit van het stelsel onder zware druk. De ernst en aard van de knelpunten verschillen per regio en rechtsgebied. In sommige arrondissementen kunnen omliggende steden tekorten nog deels opvangen. Elders zijn de problemen in de hele regio voelbaar en zijn rechtzoekenden langdurig op zoek naar bijstand. Vrijwel overal staat vooral het personen- en familierecht onder zware druk, gevolgd door het sociaal zekerheidsrecht en huurrecht; ook in het asiel- en vreemdelingenrecht worden kwetsbaarheden gemeld. Sociaal advocaten moeten geregeld rechtzoekenden weigeren en in alle arrondissementen neemt het aantal aanwijzingen door de lokale dekens, de zogenoemde artikel 13-verzoeken, zorgwekkend toe. Dat laat zien dat de beschikbaarheidsproblemen niet alleen toekomstig zijn, maar zich nu al voordoen.

De instroom en opleiding van nieuwe sociaal advocaten staan eveneens onder druk. Studenten en jonge juristen kiezen vaak voor commerciële kantoren, andere

Bezoekadres

Prinses Beatrixlaan 5

2596 AK Den Haag

Tel. 070 - 335 35 35

Postadres

Postbus 30851

2500 GW Den Haag

www.advocatenorde.nl

organisaties of overheden, waar de arbeidsvoorwaarden, inkomenszekerheid en loopbaanmogelijkheden doorgaans gunstiger zijn. Tegelijkertijd zijn er binnen de sociale advocatuur te weinig opleidingsplaatsen. Veel sociaal advocaten werken in een eenpersoonspraktijk of in een klein kantoor en missen de financiële ruimte en begeleidingstijd om een advocaat-stagiair op te leiden. Ook het werkgeversrisico weegt voor hen zwaar. Moderne kantoorstructuren zijn nodig voor opleiding, continuïteit en professionele bedrijfsvoering. De ontwikkeling daarvan moet worden gestimuleerd, met behoud van ruimte voor eenpersoonspraktijken en kleine kantoren. Het vergroten van de instroom vraagt dus om inzet op twee sporen: een aantrekkelijker beeld van de sociale advocatuur én voldoende opleidingsplaatsen. De NOvA werkt daarom aan een uitbreiding van haar activiteiten om studenten en jonge juristen kennis te laten maken met het vak en hen te interesseren voor een loopbaan in de sociale advocatuur.

De gesprekken laten zien dat de portefeuillehouders en lokale orden zich sterk betrokken voelen bij de toekomst van de sociale advocatuur en zich willen blijven inzetten voor oplossingen op regionaal en landelijk niveau. Zo hebben we besproken hoe commerciële kantoren meer toevoegingszaken kunnen behandelen. Wij verkennen deze mogelijkheid graag verder, maar zien daarbij ook enkele aandachtspunten. Sociale advocatuur is specialistisch werk dat specifieke inhoudelijke expertise, ervaring met kwetsbare rechtzoekenden en kennis van het toevoegingsstelsel vergt. Het ligt daarom voor de hand alleen commerciële kantoren in te zetten op rechtsgebieden die zich daarvoor lenen, waarbij de kwaliteit van de rechtsbijstand geborgd blijft. Voor advocaten, die niet met het stelsel werken, zijn bovendien de aanvraagprocedure, inschrijvingsvoorwaarden, vergoedingsregels en administratieve afhandeling complex en tijdrovend. Omdat deze kantoren doorgaans niet beschikken over de kennis, ervaring en werkprocessen die nodig zijn om toevoegingszaken efficiënt en zorgvuldig te behandelen, is praktische ondersteuning nodig. Denk bijvoorbeeld aan begeleiding bij toevoegingsaanvragen.

De NOvA organiseert dit najaar een bijeenkomst met sociale en commerciële kantoren over de inzet die commerciële kantoren kunnen leveren. Daarbij willen we concreet maken wat de mogelijkheden zijn met betrekking tot toevoegingszaken, opleiding en praktische ondersteuning; ook in de verschillende regio's. Het doel is initiatieven te ontwikkelen die op korte termijn kunnen starten.

De gesprekken in het land brengen ons tot een duidelijke conclusie: de structurele middelen voor de uitrol van de kantoorvergoeding (€ 15 mln. p.j.) zijn met spoed nodig om bestaande kantoorverbanden te behouden en de ontwikkeling van moderne kantoor- en samenwerkingsvormen te stimuleren. De tijdelijke middelen (€ 20,- mln. p.j. voor vijf jaar) zijn noodzakelijk voor extra opleidingsplaatsen, opleidingskantoren, regionale opleidingsnetwerken en andere initiatieven die de instroom versterken. Deze maatregelen maken het mogelijk om werkgeversrisico's te dragen, nieuwe sociaal advocaten op te leiden en de continuïteit en professionele bedrijfsvoering te versterken. De tijdelijke maatregelen dienen gericht te worden ingezet, daar waar de tekorten het grootst zijn. Daarnaast zijn investeringen nodig in het imago en de zichtbaarheid van de sociale advocatuur, ondersteuning van kleine kantoren bij het patroon- en werkgeverschap en praktische ondersteuning van commerciële kantoren die toevoegingszaken willen behandelen. Alleen wanneer deze maatregelen in samenhang worden gefinancierd en uitgevoerd, kan de toekomst van de sociale advocatuur worden geborgd.

Graag blijven wij met u en de andere betrokken partijen in gesprek over de verdeling van de middelen, de uitvoering van de maatregelen en de resultaten die daarmee moeten worden bereikt.

Met vriendelijke groet,

Sanne van Oers,
algemeen deken